

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Otília Sabolová

Prierezová téma Mediálna výchova v praxi učiteľa hudobnej a výtvarnej výchovy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Otilia Sabolová

Kontakt na autora: Základná škola Júlie Bilčíkovej Budkovce 355
otiliasab@gmail.com

Názov OPS/OSO: Prierezová téma Mediálna výchova v praxi učiteľa hudobnej
a výtvarnej výchovy.

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PhDr. Miroslava Lauffová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Prierezová téma, mediálna výchova, tematický výchovno – vzdelávací plán, hudobná výchova, výtvarná výchova, vokálne činnosti, percepčné činnosti, inštrumentálne činnosti, hudobno – pohybové činnosti, hudobno – dramatické činnosti, technické zručnosti, formálne činnosti, vnímanie výtvarného umenia, tvorivý prístup.

Anotácia

Predložená osvedčená pedagogická skúsenosť sa venuje prierezovej téme mediálna výchova v obsahu predmetov hudobnej a výtvarnej výchovy. Je zameraná na priblíženie aktivít, ktoré slúžia na splnenie cieľov mediálnej výchovy. Plnenie cieľov mediálnej výchovy bolo pre žiakov zážitkom, ktorý ich zaktivizoval a podporil ich motiváciu k záujmu o médiá. Aktivity boli inšpirujúce, v pedagogickej skúsenosti sú uvedené vyskúšané nápady s popisom postupu, ktoré môže použiť každý pedagóg, ak ho aktivita zaujme.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Mediálna výchova vo výchove mimo vyučovania	1033/2013 KV
Mediálna výchova v školskej praxi	181/2010 KV
Mediálna výchova v školskom vzdelávacom programe	80/2010 KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ.....	7
1.1 Pojem Prierezová téma	7
1.2 Mediálna výchova	7
2 PRIEREZOVÁ TÉMA MEDIÁLNA VÝCHOVA V HUDOBNEJ VÝCHOVE	11
2.1 Mediálna výchova a vokálne činnosti.....	11
2.2 Mediálna výchova a percepčné činnosti.....	14
2.3 Mediálna výchova a inštrumentálne činnosti.....	15
2.4 Mediálna výchova a hudobno - pohybové činnosti.....	17
2.5 Mediálna výchova a hudobno – dramatické činnosti.....	17
3 PRIEREZOVÁ TÉMA MEDIÁLNA VÝCHOVA VO VÝTVARNEJ VÝCHOVE.....	23
3.1 Mediálna výchova v technických a formálnych zručnostiach.....	23
3.2 Mediálna výchova v tvorivom prístupe k umeniu.....	23
3.3 Mediálna výchova vo vnímaní výtvarného umenia.....	26
3.4 Aktivizujúce metódy v mediálnej výchove	37
ZÁVER.....	39

ÚVOD

Médiá hýbu svetom, či chceme alebo nie. Tento výrok je naozaj platný a v dnešnom svete je pre to deti veľmi užitočný poznatok. Avšak hýbať svetom neznamena byť sluhom a mať ovplyvnený život tak, že si neviem predstaviť žiť bez média – v tomto prípade bez internetu. Žiaci si často neuvedomujú, že rozhlas môže mať rovnaký účinok na jeho informovanosť ako televízia, ktorý je neskutočný „žráč“ času a mali by si uvedomiť výhody a nevýhody jednotlivých druhov médií. Práve to bol dôvod mojej práce so žiakmi.

Moja osvedčená pedagogická skúsenosť má dve kapitoly, kde v prvej opisujem teoretické východisko tejto prierezovej témy, v druhej kapitole opisujem moje skúsenosti s prierezovou témou mediálna výchova v hudobnej a výtvarnej výchove. Mojm cieľom vo výučbe mediálnej výchovy bolo rozvinúť spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty, čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú. Využila som azda všetky možné metódy práce so žiakmi, postupy, ktoré žiakov inšpirovali a motivovali a s chuťou pracovali na zadaných úlohách.

Mňa ako učiteľku motivujú moji bývalí žiaci spätnou väzbou a výberom strednej školy umeleckého zamerania – konzervatória, strednej pedagogickej školy, školy umeleckého priemyslu a dokonca aj vysokej školy umeleckého zamerania. Výstupy našich aktivít často zdobia interiér školy, interiér kultúrneho domu, interiér školy a pripomínajú žiakom ich prácu. Spomínajú často hudobný projekt Supertrieda, projekty, ktoré sme robili s Nadáciou Orange v kaštieli a rôzne „nezvyčajnosti“, na ktoré moji žiaci potrebovali veľmi málo motivácie, všetko šlo samo – väčšinou to boli aktivity tak zaujímavé a originálne, že nebolo potrebné nijakého nabádania.

Skúsenosti z mediálnej výchovy sú tak poprepájané s inými predmetmi, že niekedy je ťažké rozlíšiť presné zacielenie, veď tých cieľov je viac a z každej oblasti – medzipredmetové vzťahy sú veľmi dôležité, spájajú sa s aplikovateľnosťou vedomostí v praxi.

Zisťujem a praxou stále overujem, že proces aktivity je najdôležitejší, ak sa ho zúčastňujú žiaci, je to pre nich neskutočne dobrá škola života. Nepotrebujeme ich zásobovať teoretickými, suchými definíciami o tom, ako postupne aktivitu pripraviť, stačí, keď si spomenú na postup ako sme to robili a využijú ho vo svojej práci alebo aktivite. O tom, že učiteľ by mal byť otvorený, nepochybujem. Moji žiaci vedia, že sa na mňa môžu obrátiť aj po pracovnom čase v škole a posnažím sa pomôcť im. Dôvera je pre učiteľa veľmi podstatná, ak o ňu príde, ťažko sa dá nejako nahradiť.

Vytvorená osvedčená pedagogická skúsenosť je zameraná na využitie prierezovej témy Mediálna výchova v predmetoch hudobná a výtvarná výchova. Jej cieľom je uviesť praktické inšpirujúce nápady, ktoré môže učiteľa hudobnej a výtvarnej výchovy využiť vo svojej praxi. Je určená pre kategóriu učiteľ, podkategóriu učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie, tiež učiteľ základnej umeleckej školy, prednostne pre učiteľov výchov hudobnej, výtvarnej, prípadne aj dramatickej. Prierezová téma Mediálna výchova sa má

prelínať všetkými tematickými celkami a ciele majú byť zohľadnené v tematických výchovno – vzdelávacích plánoch. V tejto práci sú zozbierané nápady a aktivity mediálnej výchovy, ktoré sú tvorené výtvarnou alebo hudobnou činnosťou, učiteľ musí využiť rôzne techniky a metódy, ktoré zaktivizujú žiakov a prehĺbia ich vnútornú motiváciu a vzťah k umeniu.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Teoretické východiská tejto skúsenosti spočívajú v objasnení pojmu Prierezová téma a vo vyjasnení pojmu Mediálna výchova.

1.1 Prierezová téma

Prierezové témy sú povinnou súčasťou obsahu vzdelávania. Spravidla sa prelínajú cez vzdelávacie oblasti. Formy realizácie prierezových tém sú viaceré – môžu byť integrovanou súčasťou vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných vyučovacích predmetov alebo môžu fungovať ako samostatný učebný predmet v rámci rozširujúcich hodín (pri profilácii školy), prípadne môže byť aj formou projektu alebo veľmi efektívnou formou kurzu. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti a neformálnej realizácie témy je používanie aktivizujúcich, interaktívnych učebných metód. V kompetencii každej školy je výber spôsobu a času realizácie prierezovej témy.

Podľa Štátneho vzdelávacieho programu platia pre nižšie sekundárne vzdelávanie tieto prierezové témy:

- Multikultúrna výchova,
- Mediálna výchova,
- Tvorba projektov a prezentačné zručnosti,
- Osobnostný a sociálny rozvoj,
- Enviromentálna výchova,
- Ochrana života a zdravia.

Každá prierezová téma má pre každý ročník ciele, ktoré sa snaží každý pedagóg vo svojej práci plniť.

1.2 Mediálna výchova

Mediálna výchova (MDV) je výchovou, ktorej cieľom je získanie mediálnych kompetencií. **Mediálne kompetencie** môžeme chápať ako schopnosť narábať s médiami, spôsobilosť prijímať a interpretovať mediálne obsahy a aktívne sa zúčastňovať procesu mediálnej komunikácie. Zjednodušenie môžeme povedať, že mediálna výchova je procesom učenia sa a vyučovania o médiách; mediálne kompetencie sú výsledkom tohto procesu – poznatky a zručnosti, ktoré si osvojili jeho účastníci.

Cieľom prierezovej tematiky je rozvinúť:

- schopnosť uplatňovať stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi,
- spôsobilosť zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty (čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú),
- schopnosť vytvoriť si ako občan vlastný názor na médiá na základe prijímaných informácií,

- schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

V mojej pedagogickej praxi som sa stretla s dvojakým využitím prierezových tém – buď boli naplánované v *tematických výchovno – vzdelávacích plánoch* a realizovali sa ako súčasť jednotlivých vyučovacích hodín – je na zvážení pedagóga, kde a na ktorých hodinách si ciele týchto tém naplánuje – podstatné je, že tieto ciele splní. Ďalšia možnosť je tzv. *školský kurz*, kedy sa naplánujú ciele jednotlivých prierezových tém na tri dni po päť hodín – tieto školské kurzy máme dva krát do roka – pred polročným a koncoročným hodnotením. Sú určené ciele jednotlivých prierezových tém, ktoré sa postupne plnia – podľa pokynov Ministerstva školstva:

5. ročník

MDV1 - Žiak preukáže veku primeranú schopnosť úspešne a samostatne sa zapojiť do mediálnej komunikácie.

MDV2 - Žiak vie vymenovať masové médiá: noviny, časopisy, rozhlas, televíziu, internet a porovnať plnenie ich funkcií: informatívnu, výchovno – vzdelávaciu a zábavnú.

MDV3 - Žiak je schopný a ochotný pracovať v tíme.

MDV4 - Žiak disponuje základným prehľadom o delení médií na printové, elektronické a digitálne.

6. ročník

MDV1 - Žiak vie zdôvodniť analytický prístup k mediálnym obsahom.

MDV2 - Žiak vie dedukovať úlohu médií v každodennom živote v regióne (v lokalite).

MDV3 - Žiak je schopný spolupracovať v skupine, prípadne v tíme.

MDV4 - Žiak vie vyjadriť svoj názor v písomnom prejave.

MDV5 - Žiak vie rozlíšiť medzi získavaním negatívneho a pozitívneho z médií.

7. ročník

MDV1 - Žiak porovnáva médiá ako zdroje informácií, kvalitnej zábavy i naplnenia voľného času.

MDV2 - Žiak plní určenú úlohu v tímovej práci.

MDV3 - Žiak vie zdôvodniť potrebu kvalitnej komunikačnej schopnosti, zvlášť pri verejnom vystupovaní a štylizácii písaného a hovoreného textu.

MDV4 - Žiak vie zdôvodniť kritický názor na mediálny obsah.

8. ročník

MDV1 - Žiak vie zdôvodniť potrebu kvalitnej komunikačnej schopnosti, zvlášť pri verejnom vystupovaní a štylizácii písaného a hovoreného textu.

MDV2 - Žiak porovnáva médiá ako zdroje informácií, kvalitnej zábavy i naplnenia voľného času.

MDV3 - Žiak vie posúdiť relevantnosť informácií v médiách.

MDV4 - Žiak vie zhodnotiť význam podávaných mediálnych informácií .

9. ročník

MDV1 - Žiak vie dedukovať úlohu médií v každodennom živote v regióne.

MDV2 - Žiak vie preukázať možnosť slobodného vyjadrenia vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie.
MDV3 - Žiak spozná znaky klamlivej reklamy v médiách.
MDV4 - Žiak vie vyselektovať potrebné informácie z médií.
MDV5 - Žiak si uvedomuje hodnotu prežívania reality samej, neuprednostňuje filmovú (mediálnu) realitu.

Je potrebné si rozdeliť ciele na ciele, ktoré budeme plniť v tematických výchovno - vzdelávacích plánoch (TVVP) a na ciele, ktoré budeme plniť na školskom kurze, pričom školský kurz sa líši od TVVP hlavne tým, aké metódy pedagógovia používajú – sú to hlavne metódy aktivizujúce a inovačné, ktoré žiakov motivujú a inšpirujú k aktivite a pritom používajú netradičné techniky.

Príklad, vhodný na použitie v školskom kurze, je *regionálna výchova* realizovaná ako blokové vyučovanie s prvkami integrovaného vyučovania – zmenené miesto vyučovania – Gazdovský dom, kde robíme interviu, prípadne školské správy :

- so zamestnancami Obecného múzea, kde sa pýtame na budúce ciele, a prezentujeme ich v školskom rádiu v rubrike – naša obec a región,
- s návštevníkmi Obecného múzea, kde sa pýtame, čo ich najviac zaujalo a čo sa im nepáči, pričom môžeme podať spätnú väzbu pre Obecný úrad a vedenie Gazdovského domu a zmeniť prácu a tým aj výsledky tohto jedinečného zariadenia v obci.

Ďalším príkladom využitia mediálnej výchovy v školskom kurze je prezentovanie výstavy, kde sa predstavovali výstupy z aktivít *finančnej gramotnosti* – na tému „O troch grošoch dnes“. Keďže máme výstavné priestory vytvorené v jedálni školy, inštalácia výstavy už nie je taká zložitá. Inšpirácie rozprávok môžu vyústiť napríklad v aktivite:

- maxivkladná knižka 8.A – vo výtvarnom prevedení – kombinovaná technika,
- hypotekárny úver 7.A – myšlienková mapa vo výtvarnom prevedení – kresba fixami a farbičkami,
- finančný poradca pri štúdiu v zahraničí na strednej škole 9.A - vytlačené snímky prezentácie MPP – domalované vodovými farbami,
- rodinný rozpočet Zemplína – príjmy , výdavky a všetky ostatné nutné položky rodinného rozpočtu – tabuľka výtvarne spracovaná akrylovými farbami na kartóne veľkosti A0 a kolážou textových častí.

Ďalším príkladom využitia mediálnej výchovy v školskom kurze – v *dopravnej výchove* - je výstava mini dopravných ihrísk – aj s popisom – legendou. Každé triedne ihrisko je inak výtvarne spracované a aj inak premyslené – stretli sme sa s dopravným ihriskom formulovaným ako honba za pokladom, pexeso ako dopravné značky, dostihy ako využitie dopravných situácií, atď.

Ďalším príkladom využitia mediálnej výchovy v školskom kurze je využitie rozprávky Snehulienka – v prierezovej téme *Osobnostný a sociálny rozvoj*, pričom nám išlo hlavne o trpaslíkov a ich vlastnosti – žiaci sa vcítili do ich povahy – vieme, že trpaslíci boli Dudroš, Hanblivec, Kýchal, Šťastko, Vedko, Spachtoš, Plačko mali rôznu povahu a žiaci sa prirovnávali k jednotlivým trpaslíkom. Žiaci analyzovali ich správanie, dali každému

trpaslíkovi na chrbát list papiera a písali im kladné vlastnosti. Potom to urobili aj na sebe a z popísaných papierov si výtvarne dotvorili krásny diplom.

Ďalším príkladom využitia mediálnej výchovy v školskom kurze je prierezová téma *Tvorba projektov a prezentačné zručnosti*, ale museli sme skonštatovať, že prezentačné zručnosti našich žiakov ešte stále nie sú na požadovanej úrovni, čiže je potrebné na nich pracovať. Projekty, ktoré sme realizovali, sa dostali do médií – určite do digitálnych médií – napríklad na webovú stránku školy, školského divadla, Tlačovej agentúry Slovenskej republiky - Projekt pre základné školy, webovej stránky obce, prípadne aj iné stránky. Využili sme však aj iné – naše projekty mali odozvu v printových médiách – v každých obecných novinách (štvrtročník) bola rubrika zo školskej kroniky, kde sme prispievali článkami o našich realizovaných projektoch. Viackrát sme využili Nadáciu Orange, pričom aj pre nich sme vytvorili anotáciu a fotodokumentáciu na webovú stránku. Interpersonálne médiá sú u nás zastúpené školskou televíziou, kde sme viackrát využili reklamu na rôzne aktivity – väčšinou po ich realizácii .

2 MEDIÁLNA VÝCHOVA V HUDOBNEJ VÝCHOVE

Mediálna výchova v hudobnej výchove sa dá veľmi zmysluplne využiť - ak hovoríme o školskom vyučovaní, je možností veľmi veľa.

2.1 Mediálna výchova a vokálne činnosti

Skúsenosti s prierezovou témou nám slúžili na osvojenie mediálnych kompetencií - vzťahu k svetu médií, interpersonálnym médiám, tlačeným médiám, auditívnym médiám, audiovizuálnym médiám, digitálnym médiám, reklame.

Vokálne činnosti sú pre žiakov jednou z najpodstatnejších činností a zborový - skupinový spev je podľa mojich skúseností veľmi obľúbený. Žiaci obľubujú spev známych piesní, aj vymyslených piesní a azda najviac hry so spevom, ktoré však prispôbujem situácii - improvizujem a žiaci to majú veľmi radi. Ich výmysly - aby som ich nezabudla, lebo žiaci si ich určite nezapamätajú - si nahrávam. Veľmi dobrá pomôcka je diktafón, prípadne mobilný telefón, z ktorého sa dajú súbory veľmi ľahko stiahnuť do počítača a napáliť na CD, ktoré môžu žiaci dostať ako darček - je to veľmi účinná motivácia. Obľúbená činnosť je zmeniť slová známym piesňam, prípadne vymyslieť nový text známej piesni. Často robím čiastočné premeny piesní - známych songov z filmov a seriálov, pozmením melódiu a žiaci domyslia text. Piesne, ktoré si sami vymyslia, si dlhšie pamätajú a radi ich spievajú.

Na to, aby som svet médií priblížila žiakom, som použila rôzne aktivity a spôsoby práce:

- na to, aby si vedeli predstaviť médiá v minulosti, sme využili artefakty nášho *obecného múzea* - staré knihy, časopisy, staré pohľadnice, dokonca vytlačené v kalendári, staré nahrávky rozhlasového vysielania, historické filmy pre pamätníkov, staré nahrávky piesní, gramoplatne, staré kino, didaktickú techniku...
- žiaci dostali rôzne typy úloh :
 - o zaspievať pieseň F. K. Veselého ako vystúpenie v historickom odeve a s historickými artefaktmi, pričom mali využiť akékoľvek rekvizity zo školského divadla,
 - o napodobniť Marylin Monroe v historickej nahrávke piesne Pu pu pidu, nájsť napodobeninu šiat a rúžu, ktorými sa vyznačovala M.M.,
 - o vyhľadať nahrávky piesní z obdobia vojny, naučiť sa ich - zorganizovať historické vystúpenie, vrátane historického mikrofónu a uniforiem,
 - o hľadať na starých nahrávkach z minulého storočia (roky 1945 - 1970) odlišné znaky reči - prízvuk, mäčkene, melódie, slovosled... Žiaci upravujú dnešné rozhlasové nahrávky do historickej podoby, charakterizujú ich vlastnosti.

Na zlepšenie vzťahu k interpersonálnym médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- žiaci nachádzali rozdiely medzi čtom, skype, spoznali nebezpečenstvá debatných miestností, trollovacích diskusií na internete, riešili pracovné listy , kde mali

priradiť jednotlivé ukážky k názvom a tým si utriediť vedomosti o týchto pojmocho.

- žiaci mali priradiť ktoré médiá, na ktorú činnosť najviac hodia – na inzeráty, na rozhovory, na profily osobností, kultúrne programy...

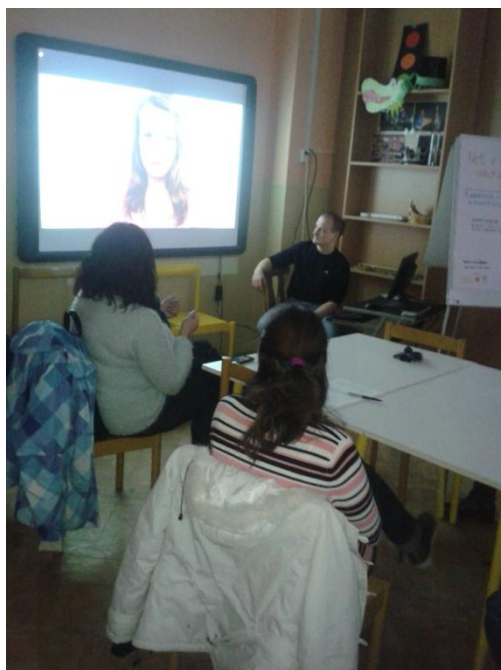
Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- žiaci vytvorili a aj vytlačili publikáciu Malé zázraky hudobnej scény – jednu časť tvoril malý hudobný slovník s pojmami, ktoré sa začali používať až v dnešných časoch, druhú časť tvorili prezentácie populárnych spevákov a speváčok našej školy – historických postáv, ale aj nedávnych postáv školskej scény – vrátane fotografií, zápisov zo školskej kroniky a interwiev s týmito postavami. Brožúru sme pokrstili a rozdali na školských akciách.
- žiaci vytvorili plagáty na tému Nebezpečenstvá internetu technikou koláže a predstavili na školských akciách.
- žiaci každoročne tvoria výtvarné komiksy, ktoré dodávame ako príspevok do obecných novín,
- žiaci tvorili plagáty na tému obľúbených spevákov a skupín a hudobného festivalu.

Na zlepšenie vzťahu k auditívnym médiám sme vytvorili rozhlasový záujmový útvar, ktorý aktívne pracoval viac rokov. Školské rádio Slnovrat sme pokrstili lentilkami na školskej slávnosti. Rádio malo svoje rubriky, ktoré pracovali samostatne - vtipy, horoskopy, aktuality, meninové blahoželanía, rozhovory s vybranými osobnosťami školy, rôzne súťaže s odmenami (s ktorými nám pomáhala vedenie školy), hlavolamy... Svojou prácou zistili, aký veľký význam má rozhlas ako médium - dokonca zistili aj zodpovednosť za to, čo v ňom doznie – a chyba sa ťažko vysvetľovala.... Sluchovo vnímané médiá získali u našich žiakov dôležité miesto. Naživo spievajúci moderátor bola zaujímavá skúsenosť pre našich žiakov. Už som spomínala, že sme nahrávali naučené piesne - nielen učebnicové, ale aj pozmenené a otextované melódie z filmov – toto je metóda, ktorá je u žiakov veľmi obľúbená.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám som využila zriadenie školskej televízie, pričom žiaci rôznymi aktivitami a hrami získali informácie o rôznych žánroch, vedia rozlíšiť rôzne pojmy používané v televízii, natočili film , ktorý mal premiéru na Vianočnej akadémii aj v školskej televízii, realizovali školské správy, historickú hitparádu, interview na školských akciách, upravovali video

Vzťah k digitálnym médiám nie je potrebné zlepšovať, ale korigovať, aby nedochádzalo k závislosti žiakov od internetu, ale pritom sa žiaci rôznymi aktivitami dozvedia dôležité informácie o internete. Dôležité je aj to, že sa bude vedieť vyhnúť nebezpečenstvám internetu – tak ako v každom médiu. Spoznali stránky www.ovce.sk, www.zodpovedne.sk, ale aj www.e-deti.sk , a iné. Vytvorili brožúrku, kde sa dozvedeli veľa o nebezpečenstvách internetu nielen žiaci, ale aj ich rodičia. Žiaci si vyskúšali úpravy fotografií, prípravu filmu, tvorbu webovej stránky, zverejňovanie blogov na internete...

Obrázok 1 Net v rodine – ako áno a ako nie?

Prameň: vlastný archív autora

Vzťah k reklame, pričom žiaci sa venovali reklamným sloganom, reklamným plagátom, reklamným ginglom, vytvárali reklamné obrázky v printových médiách, rôznymi spôsobmi vyhľadávali klamlivú reklamu, sociálne reklamy, komerčné reklamy aj charitatívne reklamy. Naučili sa definovať význam reklamy v rôznych médiách. Vyrobili reklamu na vlastnú aktivitu – retropárty a bola skutočne účinná..

Aktivity sa orientovali na to, aby deti zistili, akému médiu dávajú prednosť. Bežne to zažívali a nevšimli si, ale keď to uvidel v súhrne spolu – bolo prekvapenie. Napríklad :

Spomeň si, koľko času venuješ jednotlivým médiám v jednotlivých častiach dňa:	Médium: rozhlas /televízia/ mobil/ internet	Koľko času spolu? (v min.)
Ráno, keď vstávaš	Rádio	15
Raňajky	Rádio Časopis	15 10
Cesta do školy	Mobil	15
Škola – vyučovanie	Mobil Internet	30 60
Obed	Mobil	20

Popoludňajšie vyučovanie	-	-
Cesta domov	Mobil	15
Príprava na vyučovanie	Rádio	60
Zábava	Internet	15
Zábava s priateľmi	Internet	60
Šport/ futbal	Televízia	60
Večerný oddych	Mobil	60
Večera	Rádio	20
príprava na spánok	Mobil	20
Spánok	Mobil	15

Tieto aktivity súvisia s ďalšími – tvoria súvislý celok, ktorý pomohol deťom konečne si všimnúť, že časy sú neprimerané hlavne pri venovaní sa internetu. Konkretizovali, ktoré médiá presne využívajú – zisťovali, či sú to bulvárne alebo informačné médiá, či vysielajú slovenskú hudbu alebo prevažne zahraničnú hudbu, ktoré časopisy čítajú – zistili, aké sú to časopisy - bulvárne alebo stroho informačné ... Konkrétne pri sledovaní televízie deti špecifikovali aké programy pozerajú – zisťovali detaily – či si všímajú upozornenia nato, že program nie je vhodný od – do istého veku, či to skutočne dodržiavajú – a príčiny tohto stavu.

Veľmi užitočná aktivita bola, keď sme sa s deviatkami pripravovali na hudobný projekt Supertrieda a pripravovali sme teda hudobný projekt na tému – moja trieda – žiaci museli rýmovať triednu kroniku – zápisy z deviatich rokov, pretože chceli predstaviť svoju triedu v hudobnom projekte – bolo to zaujímavé... Využili rôzne štýly – napríklad aj rapovanie a tvorba nápevov podobných ľudovým piesňam.

2.2 Mediálna výchova a percepčné činnosti

Počúvanie hudby je dôležitou súčasťou hudobnej výchovy a dá sa využiť aj v médiách. Aktivity:

Hudobný kvíz = hádanky je pre žiakov už trochu nudná záležitosť. Tak som žiakom nahrála do mobilu titulné piesne a skladby zo známych filmov a už to bolo prekvapujúce (slangovo by som povedala – Wau!). Zloženie skladieb bolo napríklad :

1. Perinbaba,
2. Leví kráľ,
3. Piráti Karibiku,
4. Pyšná princezná = spev kvetiny,
5. Tri oriešky pre Popolušku,
6. Shrek,

7. Sám doma,
8. Slnko, seno a...,
9. Tisíc a jedna noc,
10. Susedia,
11. Maťko a Kubko,
12. Cirkus Humberto.

Jednotlivé melódie jednoducho hrám na syntetizátore alebo púšťam z mobilného telefónu. Potom si žiaci zoberú pero inej farby a spolu hovoríme správne odpovede. Žiaci si značia jeden získaný bod za každú správnu odpoveď. Najvyšší počet bodov ocením známku alebo pochvalou.

V *školskom rádiu* sme tiež zadávali hudobné hádanky – pustili sme kúsok známej melódie a poslucháči mali hádať názov a interpretu piesne. Správnu odpoveď sme ocenili odmenou – sladkosťou alebo vecným darčekom, prípadne iba slovnou.

Aktivity:

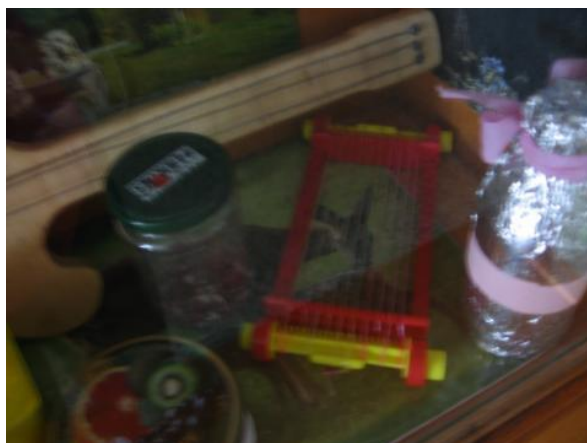
- *Áno – nie:*
 - o zábavná súťaž, kde žiaci sa pýtajú na myslenú osobu, avšak ja môžem odpovedať iba áno alebo nie. Kto prvý uhádne na akú osobu myslím, môže byť na mojom mieste.
- *Pol minútová hádanka:*
 - o do rádia pustíme pol minúty – ukážku akejkoľvek populárnej pesničky a žiaci majú hádať, kto to naspieval a názov pesničky.
- *Čítanie na dobré ráno:*
 - o čítanie zo známej rozprávky – poslucháči majú zistiť meno autora – odmena bola sladkosť.

2.3 Mediálna výchova a inštrumentálne činnosti

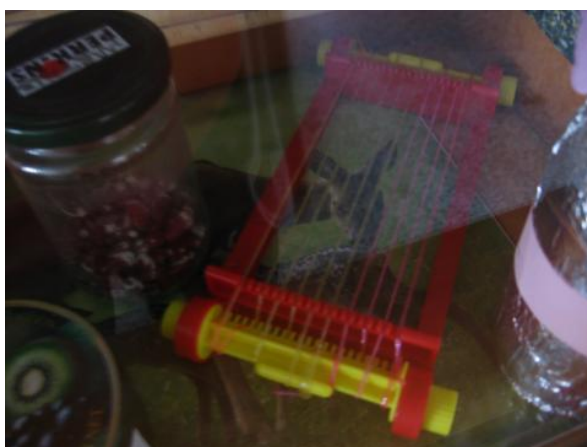
Skúsenosti s prierezovou témou nám slúžili na osvojenie mediálnych kompetencií - vzťahu k svetu médií, interpersonálnym médiám, tlačeným médiám, auditívnym médiám, audiovizuálnym médiám, digitálnym médiám a reklame.

Inštrumentálne činnosti a mediálna výchova – poviete si, že nemajú žiadnu súvislosť. Ja som so žiakmi som našla súvislosti – napríklad sme natáčali svoje improvizácie s hudobnými nástrojmi a potom sme ich dali do *školskej televízie*. Hudobný kvíz – hádanky – mali tiež veľký úspech u žiakov - s pomocou školského rádia - sme z aktivity sme urobili skvelý zážitok.

Ďalšia aktivita nás spropagovala v *printových aj v digitálnych médiách* – pripravili sme výstavu vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojov a niektoré boli skutočne exotické. Napísali sme o tejto výstave aj na školskú webstránku a zverejnili fotografie z tejto výstavy.

Obrázok 2 Výstava vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojov
Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 3 Výstava vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojov
Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 4 Výstava vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojov
Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 4 Výstava vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojov
Prameň: vlastný archív autora

2.4 Mediálna výchova a hudobno – pohybové činnosti

Skúsenosti s prierezovou témou nám slúžili na osvojenie mediálnych kompetencií - vzťahu k svetu médií, interpersonálnym médiám, tlačným médiám, auditívnym médiám, audiovizuálnym médiám, digitálnym médiám, reklame.

Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- žiaci mali vyrobiť myšlienkovú mapu – mapu pojmov na tému tlačné médiá, ohodnotila som ich známku.

Na zlepšenie vzťahu k auditívnym médiám:

- pri nácviku hudobného divadla som žiakom najprv prečítala rozprávku, podľa ktorej sme písali scenár nového divadla, informovali sme na stránkach školského rozhlasu o tvorení hudobného projektu a príprave na súťaž Supertrieda.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám:

- vystúpenie školského divadla sme nahrali na videokameru a ozvučili navyše púšťali sme ho v školskej televízii.

2.5 Mediálna výchova a hudobno - dramatické činnosti

Skúsenosti s prierezovou témou nám slúžili na osvojenie mediálnych kompetencií - vzťahu k svetu médií, interpersonálnym médiám, tlačným médiám, auditívnym médiám, audiovizuálnym médiám, digitálnym médiám, reklame.

Na zlepšenie vzťahu k interpersonálnym médiám:

- žiaci písali list tajomnou abecedou a výtvarne ho dotvorili,

- žiaci písali list známej osobnosti - hercovi, spevákovi alebo speváčke.

Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- žiaci využili nápad o tom, že deti dostali list a nevedeli, čo s ním,
- vytvorila som pre dve žiačky monodrámu, kde hovoria o prvej láske na vysokoškolskom internáte – boli veľmi presvedčivé a predviedli hru pred publikom vo veku seniorov – boli zrozumiteľné a obdivuhodne pretavili svoj talent do podoby originálneho príbehu s minimálnymi rekvizitami (v hre sme použili iba dve stoličky a jeden zvonček).

Na zlepšenie vzťahu k auditívnym médiám sme vytvorili:

- rozhlasový záujmový útvar, kde sme na pokračovanie čítali pútavú poviedku a dávali kvízové otázky.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám som využila:

- zriadenie školskej televízie - spracovala som informácie o školskom divadle – jeho aktivitách a predstaveniach.

Aktivity:

Kulisy školského divadla :

- na baliacich papieroch, podlepených kartónov, prípadne so stojanom, rúčkou alebo inak vytvorené tak, aby boli prenosné,

Obrázok 5 Ružové kráľovstvo

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 6 Školské divadlo v akcii

Prameň: vlastný archív autora

Kulisy školského divadla pre predstavenia v materských školách:

- práca na baliacich papieroch, kde sa realizovali členovia školského divadla, ale aj deti v MŠ,

Obrázok 7 Aktivity po predstavení školského divadla

Prameň: vlastný archív autora

Výtvarné práce na školskej galérii:

- v jedálni školy sme vytvorili galériu veľmi jednoduchým spôsobom, kde inštalácia výtvarných prác žiakov je veľmi jednoduchá – pripevnia sa hlavičkovými špendlíkmi,

Výtvarné práce na rôzne súťaže:

- podľa súťaže – väčšinou kombinovanou technikou vytvorené práce na súťaže – Vesmír očami detí, umenie zblízka, Polícia očami detí, Dielo tvojich rúk, atď.

Organizácia hudobného festivalu:

- o tvorba projektov na kartóny veľkosti A0 na tému organizácia hudobného festivalu, pričom obsahom projektu bola realizovaná forma prípravy, aktivity, miesto realizácie, pozvánka, atď. Výtvarne žiaci dotvorili svoje projekty na veľmi dobrú úroveň.

Obrázok 8 Príklad hudobného festivalu

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 9 Príklad hudobného festivalu

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 10 Ďalší príklad hudobného festivalu

Prameň: vlastný archív autora

Wiczmándyho slovo:

- jedna z aktivít projektu História kráča s nami – medzinárodná prehliadka tematickej prehliadky detskej divadelnej tvorivosti – realizované boli rôzne témy – Snehulienka, Červená Čiapčka.

Malá kniha hudobných kúzel:

- kniha vo forme brožúry, venovaná hudbe, hudobným skladateľom a hudobnému slovníku, ktorú sme pokrstili a rozdávali divákovi na školskej slávnosti – bola kvalitne ilustrovaná.

Ročenka odchádzajúceho ročníka:

- brožúrka pozostávajúca zo zoznamu žiakov, ktorí počas deviatich rokov navštevovali túto konkrétnu triedu, prišli, odišli alebo celý čas zotrvali v tejto triede. Sú tam vymenovaní všetci triedni učitelia, vyučujúci, aj tí, ktorí už dávno na tejto škole neučia, Deviataci si zvyčajne určili, čo chceli mať v tejto brožúrke, doručili fotografie, aj viacero starších, niekedy napísali veršovanú kroniku, tzv. „častušky“ na jednotlivých žiakov, ba aj učiteľov, stalo sa, že ju aj osviežili ilustráciami. Brožúrky sme tlačili svojpomocne, vydávali sme ich ku koncu školského roka - a hneď sa rozchytali. Vôbec sme sa nedivili, lebo boli pútavé a boli o žiakoch.

3 MEDIÁLNA VÝCHOVA VO VÝTVARNEJ VÝCHOVE

Mediálna výchova vo výtvarnej výchove sa dá veľmi zmysluplne využiť - ak hovoríme o školskom vyučovaní, je možností veľmi veľa.

3.1 Mediálna výchova v technických a formálnych zručnostiach

Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity:

- každý žiak vytvoril návrh titulnej strany knihy o sebe (každý žiak o sebe ...), pričom aj ilustroval a urobil bodku – malú ilustráciu na záver knihy.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám a reklame :

- vytvorenie prezentácií – pozvánok na rôzne podujatia - v power pointe, pričom sa premietali v školskej televízii.

Obrázok 11 Prezentácia - reklama Vianočnej akadémie v školskej televízii

Prameň: vlastný archív autora

Na zlepšenie vzťahu žiakov k digitálnym médiám:

- som podporovala zručnosť žiakov v IKT, pracovali v programe Pinnacle – upravovali, ozvučovali filmy v projekte podporenom Nadáciou Orange – Net v rodine – ako áno a ako nie?

3.2 Mediálna výchova v tvorivom prístupe k umeniu

Na zlepšenie vzťahu k interpersonálnym médiám som so žiakmi:

- vytvorila „ďalšieho“ žiaka - vytvorila som maketu z látky, ktorú som vyplnila novinami, vytvorili sme mu oči, ústa, nos, vlasy a do rúk sme mu dali mikrofón – bol taký skutočný, že sa ho každý, kto vošiel do zborovne, zľakol. Dokonca mal miesto v mojej triede a dali sme mu meno Ferko. Jeho život však trval len 3

mesiace – skončil teda ako bábätko. Potom končil školský rok a domov si ho nechcel zobrať nikto.

- na súťaž Pravek v škole som s dvoma triedami vytvorila fotografie na tému tlupa neandertálcov a dokonca sme ich dokončili ako koláže – doplnili skutočným prostredím z jaskýň a oblepili lepiacou páskou – vyzerali veľmi pôsobivo.

Obrázok 12 V praveku

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 13 Tlupa neandertálcov

Prameň: vlastný archív autora

Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- komiksy do obecných novín boli veľmi obľúbeným „počinom“ mojich žiakov.
- vtipy a bodky do školských tlačných novín boli u žiakov veľmi obľúbené.
- kreslené vtipy sme zviazali hrebeňovou väzbou a mali sme prezentáciu práce žiakov našej školy,

- vytvorili sme v závere štúdia jednej mojej triedy školskú ročenku, ktorú si objednali všetci deviataci – boli tam všetci deviataci nafotení a popísaní ako na table. Dokonca sme tam dali aj tých žiakov, ktorí odišli z triedy – aj tí tam boli zobrazení. Takisto tam boli popísané anketovým spôsobom aj spomienky žiakov – čo zažili, čo bolo super, čo nevyšlo, skratkovú históriu – kroniku triedy od prvého ročníka. Spomenutí boli aj učitelia od materskej školy až po deviatku. Bola výtvarne veľmi pôsobivá a dokonca sme museli robiť aj ďalšie kópie.

Na zlepšenie vzťahu k auditívnym médiám sme vytvorili:

- logo školského rádia a žolík pre žiakov,
- výtvarný projekt o školskom rádiu Slnovrat, kde sme predstavili nielen výzor miestnosti a relácie, ktoré sme vytvorili, ale aj aktuálnych moderátorov a hlásateľov,
- interviu v Rádiu Slnovrat najprv s riaditeľkou školy, školníkom, zástupcami, vedúcou školskej jedálne, atď.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám som využila:

- prácu s grafickým programom Picasso, Pinaccl, skicár. Kde si, hrali sa s kópiami a farebnými akcentami a množením...
- upravené filmy sme prehrávali na televíznych prijímačoch a školskej televízii.

Na zlepšenie vzťahu k digitálnym médiám som využila:

- pri tvorbe webovej stránky školského divadla, kde sme postupne za každý rok existencie pridávali členov – hercov, vyprodukované predstavenia a aktivity.

Posilnila som vzťah k reklame, pričom žiaci sa venovali napríklad :

- práci na pracovných podložkách pre stavebnú firmu, ktorá aktuálne potrebovala tento reklamný predmet,
- práci na farebnom pexese o našej škole,
- prezentácii o aktivitách našej školy pri predstavovaní našej školy učiteľom z Veľkej Británie,
- aktivite Szirmayho výstava, čo bola výstava výsledkov šikovných rúk našich žiakov a obyvateľov obce (súčasťou bola výstava grafika a kartografa Pavla Ondiča, pričom jeho výstava bola prenesená ako stála expozícia Pavla Ondiča do Obecného múzea) – súčasť projektu História kráča s nami.

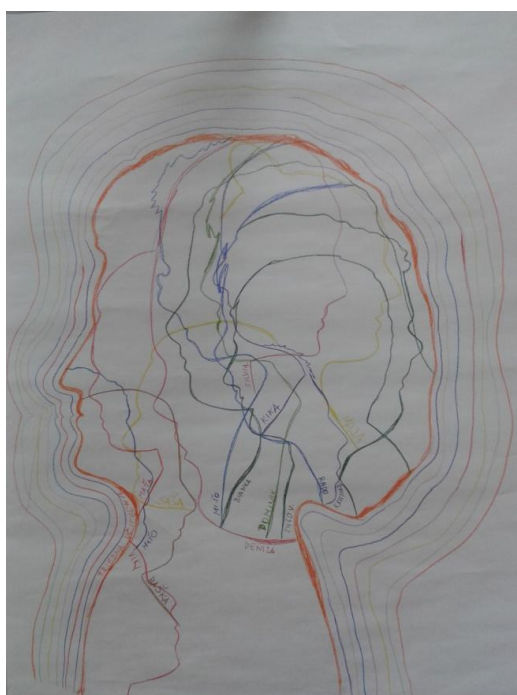

Obrázok 14 Panel na Szirmayho výstave – venovaný Pavlovi Ondičovi
Prameň: vlastný archív autora

3.3 Mediálna výchova vo vnímaní výtvarného umenia

Na zlepšenie vzťahu k tlačným médiám som využila tieto aktivity a spôsoby práce:

- využila som súťaž Umenie zblízka – súťaž v interpretácii diel výtvarných umelcov 20. storočia – čo je veľmi zriedkavé. Zapojila som svojich žiakov už tretíkrát do tejto súťaže. Prácu jedného zo žiakov porota vybrala a vystavila v Galérii mesta Bratislavy na dva mesiace. Bolo to pre nás veľké povzbudenie.

Obrázok 15 Hľadanie tieňa
Prameň: vlastný archív autora

- happening na školskom dvore, kde sme púťali oči všetkých návštevníkov školy – obkresľovali sme rôzne polohy ľudského tela na baliace papieri, pričom žiaci ležali na papieroch a druhý vo dvojici ho obkresľoval a výsledné diela pôsobili veľkolepo,
- telová abeceda – veľké tlačené písmená z ľudských tiel, ktoré sme využili na reklamu našej školy – výrazne farebné boli zaujímavé,
- fotografie na tému Osamelá, kde som fotografovala našu žiačku ako kľbko schúlenú na podlahe triedy – a pôsobila skutočne osamelo.

Na zlepšenie vzťahu k auditívnym médiám sme vytvorili:

- prezentáciu o vývoji a druhoch tranzistorových rádiách, musím povedať, že deti našli aj to, o čom sme ani netušili.

Na zlepšenie vzťahu k audiovizuálnym médiám som využila:

- humorné správy s jedným z učiteľov našej školy.

Vzťah k digitálnym médiám sme určite zlepšili týmito aktivitami:

- vytváranie umeleckých diel - hra s farbami, kde žiaci dotvárali obraz do daného rámu, vytvárali si svoj vlastný farebný obraz.

Vzťah k reklame, pričom žiaci sa venovali:

- interpretácii diel Andyho Warhola – podobnými farbami, technikami, témami, len motívy sme zmenili – boli naši blízki ľudia – využili sme fotografie,
- inštalácii výstavy na tému Vianočné talenty, kde sme inštalovali výtvarné práce, vytvorené rôznou technikou, rôznych rozmerov, na rôznych materiáloch,

Obrázok 16 Net v rodine – ako áno a ako nie?

Prameň: vlastný archív autora

- vytvorené diela zo starých obrazov – rám sme mali a doplnili sme iba obsah – teda rôznou technikou výrazne farebne vytvorené spoločné diela našich žiakov.

Obrázok 17 Vianoce pre naše talenty 1

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 18 Vianoce pre naše talenty 2

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 19 Hranie Školského divadla v kaštieli.

Prameň: vlastný archív autora

Aktivity:

- *Záhady kaštieľa a rozprávkové vyučovanie v kaštieli:*
 - obsah - vyučovacie hodiny hudobnej, dramatickej a výtvarnej výchovy v 6. ročníku sa konali v zmenenom prostredí – Kaštieli v Budkovciach,
 - projekt podporila Nadácia Orange v programe Školy pre budúcnosť , vedenie školy upravilo rozvrh vyučujúcich, ktorí sa zapojili do tohto projektu,
 - okrem kostýmov pre vystúpenie Smiechulienky – pretvorená Snehulienka, nadácia podporila realizovanie výstavy výtvarných diel na stenách kaštieľa v jednej časti Kaštieľa a v druhej časti sa konalo vystúpenie školského divadla (kde najviac účinkovali žiaci 6. ročníka),

- okrem kostýmov Nadácia Orange podporila stavbu prenosného javiska s oponami. Javisko je z dreva, trvanlivé a skutočne jednoducho prenosné,
- zážitok? Veľký - predstavenie malo päť repríz, celý kaštieľ bol oblepený heslami, ktoré vyjadrovali rozprávkový a historický charakter kaštieľa,
- žiaci sa v severnej veži tak zabývali, že spriadali plány na zriadenie čajovne – v severnej veži je krásny výhľad na obec a má taký starožitný ráz...
- na spropagovanie projektu sme vytvorili 6 plagátov (4 krát 1,5m) a namalovali akrylovými farbami rýmované heslá,
- v spolupráci s pracovníkmi Zemplínskeho múzea Michalovce žiaci vypracovali históriu výstavby Kaštieľa. Okrem veže deti zaujala aj pivnica, ktorá by sa dala použiť na komerčné účely.

Obrázok 20 Záhady kaštieľa a rozprávkové učenie v kaštieli

Prameň: vlastný archív autora

- *Naše zdravie a informačno -komunikačné technológie:*
 - výhody a nevýhody IKT v jednom dokumente, na ktorom žiaci pracovali 3 vyučovacie hodiny v dohodnutých skupinách, zdobí interiér školských budov – bol spracovaný do výtvarnej podoby, kde boli vymenované plusy a aj mínusy IKT – a dokonca v legende boli odporúčania pre žiakov - ako nedopustiť, aby si internet a mobil a tablet podmanil naše životy. A získal si každú minútu v našom dni.
- *História mobilných telefónov v zemplínčtine:*
 - samozrejme ide o fakty v slovenskom jazyku a potom s pomocou starých rodičov, ktorí ovládajú zemplínske nárečie – vyhľadávajú na internete, ale aj v printových médiách v knižnici. O tomto výskume sme spravili veľký výstup – printovou formou, dotvorený výtvarnými prejavmi detí.

- *Predstavenie aktivít školy na stránkach projektu TASR pre základné školy:*
 - o každú aktivitu na škole môžu žiaci alebo učitelia spropagovať na stránkach www.skolskyservis.teraz.sk, jednoducho s prihlásením si archivujú svoje články a videá. Dokonca sa môžu stať externými redaktormi Školského servisu.

- *Najvýznamnejšie budovy obce Budkovce:*
 - o jednotlivé aktivity –
 - obhliadka Budkoviec – fotografovanie zaujímavých budov,
 - beseda s matrikárkou obce,
 - vytlačenie fotografií,
 - výtvarné dotváranie fotografií,
 - inštalácia vytvoreného projektu v interiéri Kultúrneho domu Budkovce.

 - o obsah – pri obhliadke si deti všimli zaujímavé budovy obce a vyfotografujú si ich. Potom dávajú otázky matrikárke obce, ktorá im porozprávala o týchto a aj ďalších budovách zaujímavé informácie – aj nepravdivé povesti. Bolo to pre ne naozaj motivujúce. Potom si fotografie doplnili a vytlačili. Pri spracúvaní fotografií do výtvarnej podoby projektu veľkosti A0 – farebne doplnené vymalovaním istých častí anilínovými farbami a dokreslením čiernym tušom. Výsledok bol ohromujúci – a páčil sa aj samotným autorom.

 - o náš cieľ – nájsť zaujímavé informácie o významných budovách obce a zviditeľniť tieto budovy pred obyvateľmi a návštevníkmi obce bol splnený stopercentne. Dokonca si žiaci na tento projekt pamätali po viacerých rokoch, keď opustili brány našej školy a študovali na stredných školách. Boli veľmi citlivo a ovplyvnené aj Ďalšie – druhotné cieľové skupiny – obyvatelia obce, zamestnanci obecného úradu a všetci, ktorí navštívili našu obec.

Obrázok 21 Významné budovy obce Budkovce

Prameň: vlastný archív autora

- *Severná veža a Giacometti:*
 - v interiéri veže sme vytvorili sedenie pre štyroch zástupcov jednotlivých rodov - Wiczmándy, Lobkowitz, Szirmay a Buttkay. Vyzerali, ako keby sa mali stretnúť na vojenskom pohovore – farebné záclony a veľkých oknách, vzorovaný koberec a stoličky s látkovými obalmi pôsobili, ako keby sa táto udalosť mala skutočne stať – pritom sa títo predstavitelia rodov – ak hovoríme o najznámejších osobnostiach, ani nemohli stretnúť. Bolo to však veľmi sugestívne, originálne a tajomné.

- *Naj strašidelný zámok – súťaž:*
 - súťaž sme vymysleli pre všetkých žiakov školy – z nepotrebných materiálov – odpadu si každá trieda vytvorila strašidelný zámok, ktorý súťažil na Strašidelnej párty –vyhrali ceny –vyrobili sme reklamné plagáty. Porota vyhodnotila práce a vybrala najlepší zámok.

Obrázok 22 Strašidelný zámok 1

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 23 Strašidelný zámok

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 24 Strašidelný zámok

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 25 Strašidelný zámok 4

Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 26 Strašidelný zámok 5

Prameň: vlastný archív autora

- *Projekt História kráča s nami:*
 - o aktivity pomenované po štyroch rodoch , ktoré vládli v obci Budkovce – Szirmayovci, Lobkowitzovci, Wiczmányovci, Buttkayovci – aby si žiaci lepšie pamätali históriu svojej obce – aktivity Lobkowitzov turnaj v loptových hrách, Buttkay beh je súťaž detí v behu, Wiczmányovo slovo je medzinárodná prehliadka detskej divadelnej tvorivosti na dané témy, Szirmayho výstava je výstava šikovných rúk žiakov ZŠ Budkovce a obyvateľov obce Budkovce. Projekt sa už 3 roky realizuje s pomocou kultúrnej komisie pri OZ Budkovce.
- *Triedy výtvarne:*
 - o každá trieda vytvorila svoj plagát, ktorým sme ozdobili steny učebne informatickej výchovy a pôsobili veľmi výrazne.
- *Heslo triedy:*
 - o každá trieda vytvorila svoje heslo a logo a vyvesila ho nad dvere triedy, pričom svoje logo zverejnila v Malej knihe hudobných kúzel

Obrázok 27 To sme my

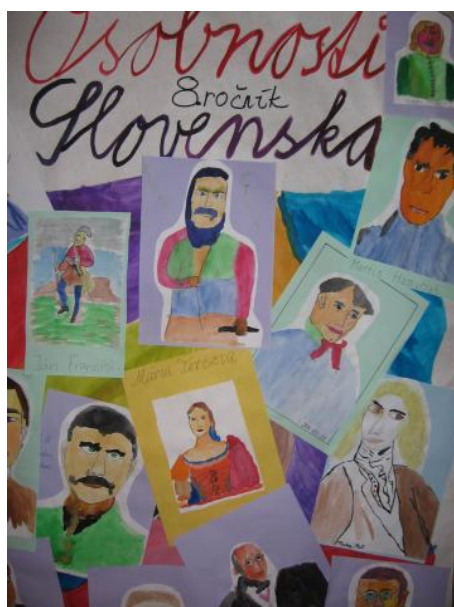
Prameň: vlastný archív autora

Obrázok 28 Tak nás volajú

Prameň: vlastný archív autora

- *Projekt Osobnosti Slovenska:*
 - o projekt spočíval v nájdení informácií o známych osobnostiach Slovenska a výtvarnom spracovaní ich portrétov – domal'ovaná koláž

Obrázok 29 Osobnosti Slovenska

Prameň: vlastný archív autora

- *Plickove dielo našimi očami:*

- o tento projekt spočíval v hľadaní informácií o Plickovi, ktorý zaujal žiakov originálnymi fotografiami ľudových krojov a obyčajných ľudí. Výtvarné spracovanie technikou domaľovanej koláže tlačných reprodukcí anilínovými farbami, ktoré zvyrazňovali krásu Plickových fotografií.

Obrázok 30 Plickove dielo našimi očami

Prameň: vlastný archív autora

- *Moja najkrajšia kniha:*
 - o súťaž pre celú školu – najzaujímavejšiu prácu prinášame ako obrázok. Práca bola vytvorená ako kresba fixkami a farbičkami, bola detailne vypracovaná a inšpirovaná printovým médiom.

Obrázok 31 Moja najkrajšia kniha

Prameň: vlastný archív autora

- *Módna prehliadka na Valentínskej párty – ČrB párty:*
 - o súťaž pre staršie ročníky - žiaci predstavia svoje romantické predstavy módnych vychytávok na módnom móle – použili hlavne papiere rôznej farby aj kvality.

Obrázok 32 Návrh na pracovnú podložku na pracovný stôl

Prameň: vlastný archív autora

- *Rusalka:*
 - 1. aktivita – predstavenie operného scenára opery Rusalka od Antonína Dvořáka, vrátane vytvorenia rekvizít a kulís k predstaveniu – takisto sme museli vyrobiť kostýmy,
 - 2. aktivita – predstavenie našej verzie opery Rusalka - samozrejme bez spevu a zmenili sme čas, niektoré momenty v deji a pridali sme ďalšiu postavu,
 - 3. aktivita – vymýšľanie úplne zmeneného scenára opery Rusalka so zmeneným časom deja, miestom deja, priebehu deja a aj postáv. Pridali sme aj rozprávača – posúvača deja. Nakoniec sa stalo aj to, že pôvodný scenár pripomínala iba názov predstavenia = textu,
 - predstavenia sme predstavili na Vianočnej akadémii, pripravili sem program pre mladšie ročníky a nahrali sme toto predstavenie do školskej televízie.
- *Butkovski pripovítky:*
 - povesti o obci Budkovce v zemplínskom nárečí, ktoré školské divadlo hralo na Mihal'ovskich deskoch- festival nárečových divadiel,
 - na predstavenie sme museli vytvoriť plagáty veľkosti A0, s názvami dejstiev – častí, ktoré sa týkali troch známych povestí o obci Budkovce,
 - predstavenie sme predstavili na aktivite Wiczmándyho slovo a v školskej televízii.
- *Szirmayho výstava:*
 - aktivita je súčasťou projektu História kráča s nami,
 - je to výstava diel šikovných rúk žiakov našej školy a aj obyvateľov obce Budkovce – nainštalovali sme rôzne techniky, aj dekoratívne práce,
 - výstavu otvorila vernisáž na veľmi kvalitnej úrovni, pričom sa v kultúrnom programe predstavili bývalí žiaci, ktorí sa živia produkciou kvalitnej ľudovej hudby.

3.4 Aktivizujúce metódy v mediálnej výchove

Na hodinách hudobnej a výtvarnej výchovy som použila metódy, ktoré aktivizujú žiakov a zvyšujú ich motiváciu.

Z problémových metód som využila analýzu prípadových štúdií .

Z hier som použila hlavne didaktické hry s cieľom, ktorý zodpovedal situácii a práve rozrobenému projektu.

Z diskusných metód som použila aj:

- brainstorming je žiakmi veľmi obľúbený, pretože sa môžu voľne „vyšantit“, pričom nemusia sa obávať, či povedia správnu odpoveď, lebo každá odpoveď je správna, (potvrďovali sme názor, že po sedemdesiatich výrokoch sa iba rozbieha naša tvorivosť...)
- brainwriting som tiež použila častejšie, podobne ako breinstorming,

- metódu cielených otázok – interwiev – cielené otázky – použila som to pri besede s ľudovým tvorcom a staršími ľuďmi z našej obce.
- metódu konsenzu, kde nachádzame kompromis.

Zo situačných metód som použila aj:

- rozborovú metóda,
- metódu konfliktných situácií, čo bolo dosť náročné,
- metódu postupného zoznamovania s prípadom.

Z inscenačných metód som použila hranie rolí.

Zo špeciálnych metód som využila:

- balík došlej pošty,
- cvičenie vo vnímavosti,
- projektovú metóda.

ZÁVER

Prínosy mojej osvedčenej pedagogickej skúsenosti spočívajú v tom, že žiaci lepšie chápu a poznajú pravidlá fungovania mediálneho sveta, orientujú sa v ňom a využívajú produkty médií podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie. Vedia zhodnotiť prijímané mediálne informácie, vedia si vybrať to, čo potrebujú.

Na základe získaných vedomostí sa zapojili do projektu, ktorý upozorňuje na nebezpečenstvá internetu a mobilnej komunikácie, zapojili do toho aj svojich rodičov. Spolu s pedagógmi vytvorili film, v ktorom porovnali život závislý na mobiloch a internete a život slobodný. Projekt sme zastrešili podporou nadačného fondu. Žiaci si ozrejmili významy pojmov kyberšikana, hacker, trollovacie diskusie, spam, spyware, antivírusový program, počítačový pirát, plagiátorstvo, nick, nálepkovanie, grooming, flaming, filtrovacie programy, hoax, cyber stalking... Pojmy, ktoré nie sú ľahko identifikovateľné ani dospelým.

Mediálna výchova vo výchove sa v jednoduchej žiackej predstave premieňa na hitparádu, relácie o hudbe a životopisy umelcov, prípadne koncert vážnej hudby. Ale médiá dokážu oveľa viac – o tom sa presvedčili naši žiaci, ktorí sa realizovali v mnohých aktivitách. A to považujem za úspech a prínos mediálnej výchovy. Okrem toho vedia rozlíšiť klamlivú a zavádzajúcu reklamu, takže výučba mediálnej výchovy má pre našich žiakov praktický význam. Zistili, že nie je také ľahké vytvoriť kvalitnú reklamu a ani knihu reálne spraviť nie je také jednoduché.

Hudobná, výtvarná a aj dramatická výchova sú veľmi vhodným zdrojom pre aktivity mediálnej výchovy, ak žiak vidí výsledok, ktorý je stále dosť reprezentatívny, motivuje ho to a inšpiruje k ďalším aktivitám – je to reťazec, ktorý je niekedy ťažko zastaviť.

U žiaka, ktorý absolvuje mediálnu výchovu sa posilňujú kľúčové kompetencie pri jeho prejavoch správania – zlepšuje sa schopnosť vnímať emócie života, skvalitňuje sa schopnosť uplatniť kritické myslenie voči mediálnej ponuke, indikátormi zlepšovania a skvalitňovania kultúrnych kompetencií je okrem iného účasť na kvalitných kultúrnych podujatiach a samozrejme príprava vlastných kultúrnych podujatí, čo je u našich žiakov vo vyšších ročníkoch bežné či už s pomocou pedagógov alebo aj úplne samostatne.

Keďže tieto aktivity mediálnej výchovy realizujem už dlhšie, vidím, že zanechávajú stopy na žiakoch a im zostávajú zážitky na celý život a nielen to. Venujú sa divadlu, spevu, dokonca máme žiakov na strednej škole umeleckého zamerania aj na vysokej škole výtvarných umení a konzervatóriu, s ďalšími našimi žiakmi sa stretávame na súťažiach venujúcich sa divadlu, hudbe a výtvarným činnostiam. Mediálna výchova je súčasťou mojej práce už dlhšie – pár rokov, preto sa stretávam s jej výsledkami pomerne často a som presvedčená, že má veľký význam pre všetkých žiakov, ktorí sa s touto zaujímavou prierezovou témou stretnú.

Ďalším našim cieľom je opätovné uvedenie do života nášho časopisu Slniečnik, ktorý kedysi fungoval v printovej podobe. Zastávame však názor, že v tejto dobe, ktorá praje hlavne komunikačným a informačným technológiám, by sme uvítali možnosť internetovej - elektornickej formy nášho časopisu. S touto myšlienkou sa pohrávame už dávnejšie, ale je stále aktuálnejšia. Aj žiaci starších ročníkov sú za túto formu

prezentovania sa našej školy. Je aj uchovateľnejšia – papier vybledne alebo sa stratí, ale čo raz digitálne uchováme, zachová sa skutočne dlho. Nezaznávame printovú formu textov, ale budeme sa orientovať určite smerom elektronickej formy školského časopisu.

Často sa stretávame my, učiteľia, s tým, že rodičia svoje deti nechávajú „odložené“ na internete, prípadne facebooku, nekontrolujú im mobily – a to je od nich veľmi nezodpovedné – asi už zabudli, čo všetko povystrájali v puberte oni svoji rodičom. Naše deti majú oveľa väčšie možnosti ako staršie generácie. A však s možnosťami stúpajú aj riziká, a na toto už rodičia nepozierajú. Veríme, že situácia mnohých rodín nie je ružová, ale nezodpovedné správanie sa určite vráti v podobe závislostí, nepríjemných zážitkov, prípadne podľa nových štúdií – aj zdravotnými problémami. O nedôvere ani nehovoriac – veď ak rodič nekomunikuje – alebo veľmi málo a dieťa vyhľadáva na rozhovor učiteľa, tak určite nie je všetko tak, ako má byť. Mediálna výchova je o výbere – možnostiach. Každý si môže vybrať, ale dieťaťu je potrebné ukázať smer výberu, pretože vzhľadom na svoje malé (alebo aj žiadne) skúsenosti, nemôže zodpovedne vybrať to, čo je pre neho najlepšie.

Verím, že skúsenosti, ktoré som opísala v tejto práci sa zídu aj ostatným učiteľom a nápady, ktoré tu prezentujem nenájdu učiteľia len tak hocikde – sú to praxou overené skúsenosti a viem, že žiakov skutočne zasiahli, mnohí mi referujú, že pokračujú v tvorivom využívaní svojho času, hľadajú niečo, čo by upokojilo ich tvorivý „apetít“.

Pocit, že námaha nebola márna – aj keď je veľmi veľa aktivít, ktoré som robila – keď to človek napíše a teda dá do tlačenej podoby, dostanú všetky aktivít svoj záver a možno si z nich utvoriť názor. Výsledok niekedy nie je taký dôležitý – o tomto som sa presvedčila neskutočne veľa krát. Veľmi podstatný je proces - to, ako sa aktivita vyvíja, či je to skutočne „aktivita“ alebo len pasívna činnosť, či je pri procese aktivity pre deti prítomný zážitok – to je podstatné, pretože v tom prípade pamäť funguje naozaj sto percentne. Nemusím sa snažiť, aby si zapamätali fázy procesu – ako sme to robili, vedia to vysvetliť a aj prakticky spraviť – prispôsobiť si na „svoj obraz“ podľa činnosti, ktorú práve robia. A aj to bol cieľ všetkých aktivít popísaných v tejto skúsenosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. ZASEPA, T. a kol.. Mediálna výchova pre 5. – 9. ročník základnej školy. Orbis Pictus Istropolitana. 2014. ISBN : 978-80-8120-245-2
2. ZELINA, M. Stratégie a metódy rozvoja dieťaťa, 2. vydanie, Iris. 1996. Bratislava. ISBN: 80-967013-4-7

Internetové zdroje

1. Prierezová téma Mediálna a výchova, [cit. 20.1.2015], <http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-gymnaziaISCED-3a/Prierezove-temy/Multikulturalna-vychova.alej>
2. Mediálni špióni, [cit. 20.1.2015], on-line archív jednotlivých dielov, dostupné na : <http://www.medialnavychova.sk/medialni-spioni/>
3. Mediálna výchova hrou pre učiteľ'ov, [cit. 20.1.2015], dostupné na : http://issuu.com/medialnavychova.sk/docs/pre-u_ite_ov/0
4. Mediálna výchova hrou pre rodičov , [cit. 20.1.2015], dostupné na : <http://issuu.com/medialnavychova.sk/docs/pre-rodicov/0>
5. Poláková, E.: Mediálne kompetencie, [cit. 20.1.2015], dostupné na: http://www.medialnavychova.sk/wp-content/uploads/Medi%C3%A1lne_kompetencie_Polakova_Eva_2011.pdf